

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER
Vesuri-ryhmä

KEULINK

Ilmastonmuutos - Keuruun seutukunnan tulevaisuus (Ilman muuta) -hanke

Loppuraportti

Kesto:

1.12.2019 – 31.8.2020 (jonka
aikana projektipäällikkö 7 kk
ajan palkattuna)

Päätavoite:

Yritysryhmän tai yritysryhmien
muodostaminen. Hankkeessa
huomioitiin erityisesti uudet
kehittettävät tuotteet ja
palvelut kestävän kehityksen ja
ilmastonmuutoksen uhkan
kontekstissa, sekä selvitettiin
kehittämishankkeen tarve.

Hallinnoija:

Kehittämissyhtiö Keulink Oy

Sisällys

Sisällys.....	1
1. Toteuttajan nimi	2
2. Hankkeen nimi ja hanketunnus	2
3. Yhteenveto hankkeesta	2
4. Raportti.....	3
4.1. Hankkeen tavoitteet	3
a) Ylemmän tason tavoitteet	3
b) Hankkeen tavoitteet sekä saavutetut tulokset	4
4.2. Toteutus.....	7
c) Toimenpiteet	7
d) Aikataulu.....	10
e) Resurssit	10
f) toteutuksen organisaatio	10
g) kustannukset ja rahoitus	10
h) raportointi ja seuranta.....	10
i) toteutusolelutukset ja riskit	11
4.3. Yhteistyökumppanit	12
4.4. Tulokset ja vaikutukset	12
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi.....	13
6. Allekirjoittajat ja päiväys	14

1. Toteuttajan nimi

Kehittämissyhtiö Keulink Oy on ollut hallinnoijana Ilmastomuutos – Keuruun seutukunnan tulevaisuus (Ilman muuta) -hankkeessa, joka toteutti Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020 -tavoitteita ja seuraavia teemakokonaisuuksia: ”Maaseudun uudistuva yrittäjyys”, ”Monimuotoinen maaseutuasuminen”, ”Metsistä on moneksi” sekä ”Potkua maatalousyrittämiseen”.

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Hankkeen nimi oli Ilmastomuutos – Keuruun seutukunnan tulevaisuus (Ilman muuta) -hanke ja hankenumero oli 108719.

3. Yhteenveto hankkeesta

Kehittämissyhtiö Keulink Oy käynnisti Vesuri-ryhmän rahoituksella *Ilmastomuutos – Keuruun seutukunnan tulevaisuus (Ilman muuta) -hankkeen*, jonka tarkoituksena oli selvittää Keuruun ja Multian alueen yritysten ja muiden yhteistyökumppanien kanssa ilmastomuutokseen ja siihen sopeutumiseen liittyviä liiketoimintamahdollisuuksia, ilmastomuutokseen sopeutumista edistävien tuotteiden ja palveluiden kehittämis-, kaupallistamis- ja vientimahdollisuuksia sekä selvittää, mitä muita kehittämistoimenpiteitä alueella voitaisiin käynnistää ilmastomuutokseen sopeutumisen ja sen tuomien liiketoimintamahdollisuuksien ja muiden mahdollisuuksien edistämiseksi.

Hanke sai Keski-Suomen ELY-keskukselta myönteisen hankepäätöksen 29.11.2019 ja muutospäätöksen 4.6.2020. Hanke toteutettiin muutospäätöksen mukaisesti tiivistetyllä aikataululla elokuun 2020 loppuun mennessä.

Keuruun seutukunnalla on paljon ilmastomyönteistä osaamista, teknologiaa, tuotteita ja palveluita, sekä erilaisia mahdollisuuksia useilla eri toimialoilla. Hankkeen aikana nousi vahvimmin esiin neljä teemaa:

- 1. Uusiutuva energia, siihen liittyvä teknologia ja osaaminen, sekä erityisesti paikallisen metsäenergian mahdollisuudet.** Ilmastomuutoksen kannalta myönteistä on erityisesti fossiilisten polttoaineiden, kuten öljyn ja turpeen polttamista korvaavien teknologioiden ja tuotantoketjujen kehittyminen. Seudulla on paljon mm. hakkeen polttoon, aurinkoenergiaan ja lämmön talteenottoon liittyvää osaamista. Tätä teemaa edistettiin yhteistyössä Teknologiateollisuuden aktivointihankkeen kanssa tavoitteena lisätä alan toimijoiden verkottumista ja viestintää, ja sitä kautta lisätä tietoisuutta alueella olevista uusiutuvan energian mahdollisuuksista. Samalla haluttiin tuoda toimijoita yhteen uudenlaisten liiketoimintamallien, uusien tuotteiden ja uusien asiakkaiden löytämiseksi.
- 2. Tekstiiliteollisuuden uusi tuleminen.** Toistaiseksi suhteellisen vähän ilmastonäkökulmasta käsitelty tekstiiliteollisuus on kehittymässä kovaa vauhtia kohti uutta, kiertotalouteen perustuvaa toimintamallia. Valtakunnalliset uudet avaukset, kuten Varsinais-Suomessa käynnistymässä oleva teollisen mittakaavan poistotekstiilien käsittelylaitos, Äänekosken sellukuidun tuotanto ja jätelainsäädännön uudistus, ovat luomassa uusia mahdollisuuksia tekstiiliteollisuudelle myös Keurusseudulla. Hankkeen aikana selvitettiin paikallisen tekstiilikierrätyksen mahdollisuuksia ja koottiin keskisuomalaisista yrityksistä yritysryhmä *KIDE-Kierrätystekstiilistä designiksi -hankkeen* käynnistämiseksi.
- 3. Jakamistalouden mahdollisuudet.** Ilmastomuutosteeman rinnalle nousi hankkeen aikana koronakriisin myötä voimakas tarve kehittää paikallisia palveluja ja uusia toimintatapoja palvelujen tuottamiseksi. Tarve lähimatkailemalle, paikallisille elämyksille ja esimerkiksi asiointiaivulle on luonut akuuttia tarvetta järjestelmälliselle tavalle tuotteistaa ja tuoda ostettavaksi paikallisia, pienimuotoisiakin palveluja. Koronakriisin myötä lähimatkailemisen kysyntä saattaa edelleen kasvaa ja

jäädä pysyväksi ilmiöksi. Keurusseudulla on paljon yksityishenkilöitä ja pienimuotoista yritystoimintaa, joiden osaamispotentiaalia ei ole pystytty täysipainoisesti hyödyntämään mm. tuotteistamisosaamisen ja myyntikanavaratkaisujen puuttuessa. Alusta- ja jakamistalouden tekniset ratkaisut (esim. *Doerz.com*) ovat viime aikoina kuitenkin kehittyneet nopeasti, ja mahdollistavat nyt asian eteenpäin viemisen.

Hankkeessa tehtiin alusta- ja jakamistalouden kehittämiseksi suunnitelma, joka toteutunee osana *Elinvoimainen kasvu Keuruun seutukunnalla (EKSS)-hanketta*.

4. **Etätöön sekä yrittämisen ja työn tekemisen uudet muodot.** Koronakriisin myötä muodostui uudeksi normaaliksi etätöön tekeminen. Nopeasti kertynyt laaja kokemus etätööstä eri toimialoilla on osoittanut, että etätööskenkelylle ja muille verkon yli tapahtuville työn tekemisen muodoille on hyvät edellytykset. Myös kehitettävää on; esimerkiksi työergonomian, työyhteisön, johtamisen, alustojen ja välineiden osalta.

Hankkeessa suunniteltiin yhdessä Kehittämisyhtiö Witas Oy:n kanssa *Yrittämisen ja työnteon uudet kanavat (YTY) -hanke*, jonka tavoitteena on luoda ja kokeilla uudenlaisia toimintatapoja ja teknologioita etätöön mahdollisuuksien hyödyntämiseksi ja samalla Keuruun seudun ja Witas-alueen (Viitasaari, Pihtipudas, Kivijärvi, Kinnula) vetovoimaisuuden lisäämiseksi niin työntekijöiden kuin työnantajienkin näkökulmasta. Hankkeelle haetaan rahoitusta syyskuussa 2020 Keski-Suomen ELY-keskukselta.

Hankkeessa saavutetut tulokset

Hanke saavutti päätavoitteensa, joita olivat yritysryhmähankkeen käynnistäminen sekä jatkotoimenpiteiden ja kehittämishankkeiden valmistelu yhdessä eri yhteistyökumppanien kanssa. Hankkeen aikana valmisteltiin yksi yritysryhmähanke, yksi aktivointihanke ja kolme kehittämishanketta.

Hanke ja sen tuloksena syntyneet jatkohankkeet tulevat mm. vähentämään turhaa ajoneuvoliikennettä, edistämään yritysten kestävyys- ja laatuosaamista, lisäämään yritysten ja ihmisten ilmastotietoisuutta sekä edistämään konkreettisesti kiertotalouden ja paikallisen palvelutarjonnan kehittymistä alueella.

4. Raportti

4.1. Hankkeen tavoitteet

a) Ylemmän tason tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli edistää:

A) Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tavoitteiden saavuttamista, jotka ovat:

- Edistää biotaloutta ja sen osana maataloutta harjoittamaan toimintaa taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä ja eettisesti hyväksyttävällä tavalla.
- Monipuolistaa maaseudun elinkeinoja ja parantaa työllisyyttä kehittämällä yritysten kilpailukykyä, uutta yrittäjyyttä ja yritysten verkostoitumista.
- Lisätä maaseudun elinvoimaa ja elämänlaatua.

B) Keski-Suomen maaseudun kehittämisen strategian (2014-2020) teemakokonaisuuksia:

- Maaseudun uudistuva yrittäjyys
- Monimuotoinen maaseutuasuminen
- Metsistä on moneksi
- Potkua maatalousyrittämiseen

C) Paikallisia strategioita, joiden tavoitteita ovat:

- Hyvinvoinnista veto- ja pitovoimaa
- Työllä lisää elinvoimaa
- Tasapainoinen kuntatalous
- Elinvoimaisuuden parantaminen
- Luontoa arvostetaan ja sen tuomia mahdollisuuksia hyödynnetään
- Elämän mielekkyyden mahdollistaminen

b) *Hankkeen tavoitteet sekä saavutetut tulokset*

Tavoite 1. *Hankkeessa valmistellaan alueen yritysten kanssa vähintään yksi yritysryhmähanke, joka voi selvittää ilmastonmuutokseen ja kestävään kehitykseen liittyen mm:*

- sopeutumiseen liittyviä liiketoimintamahdollisuuksia ja edistää kokeiluja
- sopeutumiseen liittyviä tuotteiden vientimahdollisuuksia
- onko yrityksillä vientimahdollisuuksia esim. vesituotannon kautta

Hanke laatii yritysryhmähankkeen hakemuksen, sitouttaa mukaan lähtevät yritykset sekä laatii aiesopimukset ja muut tarvittavat asiakirjat.

Tulos: Hankkeen aikana valmisteltiin kahta yritysryhmähanketta sekä keskusteltiin alustavasti kolmesta muusta aiheesta. Valmisteluun etenivät:

1. **KIDE-Kierrätystekstiilistä designiksi -hanke.** Hankkeen tavoitteena on suunnitella ja kaupallistaa kierrätystekstiileihin ja muihin ilmastoystävällisiin tekstiilimateriaaleihin perustuvia design-tekstiilituotteita osallistuvien yritysten yhteisen brändin alle. Hankkeeseen sitoutui kuusi keskisuomalaista tekstiilialan yritystä Keuruun, Petäjäveden ja Laukaan alueelta. Hanke eteni hakemuksen jättämisvaiheeseen, mutta hakemusta ei pystytty jättämään koska yrittäjistä neljä siirtyi koronaepidemian ajaksi käyttöön otetun yrittäjän työmarkkinatuen piiriin. Osallistujat ovat kuitenkin edelleen sitoutuneita hankkeeseen. Hankkeen suunnitelmat, kilpailutukset ja muut asiakirjat ovat valmiina ja rahoitusta tullaan hakemaan vuoden 2021 alussa, kun yrittäjien työmarkkinatuen voimassaoloaika on päättynyt.
2. **UPEAT! Uusiutuva paikallinen energia aluetaloudessa -hanke.** Hanketta valmisteltiin yhdessä Teknologiateollisuuden aktivointihankkeen ja Puualan aktivointihankkeen kanssa teemoilla teknologia, uusiutuva energia ja paikallistalous. Hankkeen tavoitteena oli nostaa paikallisen metsäenergian ja sen parissa toimivien yritysten tunnettuutta ja näkyvyyttä sekä kehittää yritysten viestinnällistä osaamista.

Hankkeen valmistelua haittasi voimakkaasti valmistelun alkuvaiheessa alkanut koronaepidemia, joka mm. esti yhteisen keskustelutilaisuuden järjestämisen, ja asetti osallistujaehdokkaille haasteita sitoutua taloudellisesti ja ajankäytöllisesti hankkeeseen. Hankkeen valmistelun aikana käytiin

lukuisa määrä puhelin- ja sähköpostikeskusteluja yritysten kanssa koko Keski-Suomen laajuisesti, mutta yhteistä tahtotilaa hankkeen käynnistämiseen ei löytynyt.

Idea-asteelle jäivät seuraavat hankkeet:

- Uusiutuvan energian uusien teknologioiden pilotoinnit kiinteistökohteissa
- Cityhakkerointi; energiatekniikan uusien mittaus- ja säätötekniikoiden pilotointi kiinteistökohteissa
- Ilmastoystävällisen autoilun kurssi ja työhyvinvointituote

Idea-asteelle jääneiden hankeaihioiden etenemisen esteenä oli pääsääntöisesti hankkeen tavoitteenasettelun painottuminen yritysryhmähankkeiden syntymiseen, johon näissä hankkeissa tarvittava runsas yritysten oman työn määrä ja investointipainotteisuus eivät taipuneet varsinkaan koronakriisin keskellä. Esimerkiksi energiatekniikoiden testaamisen kulurakenne painottuisi yrittäjän omaan työhön ja laiteinvestointeihin, jotka vaatisivat toteutuakseen muita tukimuotoja kuin yritysryhmähankkeen.

Hankkeiden syntyä jarrutti myös se, että yritysryhmähankkeisiin kelvollisten yritysten kokoa ja sijaintia on rajoitettu tiukasti. Esimerkiksi energia-alalla yritysverkoston syntymisessä olisi yrittäjien näkemysten mukaan oleellista, että keski- ja suuret toimijat voivat olla mukana toiminnassa ja rahoittamassa hanketta. Monien toimijoiden, esimerkiksi hakelämmön toimittajien, kotipaikat ovat myös sijoittuneet kaupunkialueille, vaikka tosiasiallinen toiminta kohdistuu pääosin maaseudulle. Se, että nämä yritykset eivät voi olla edunsaajina hankkeissa, aiheutti jonkin verran turhautumista ja pettymyksiä yrityksille varsinkin UPEAT! -hankkeen suunnittelun aikana.

Tavoite 2. Hanke käy keskustelut alueen eri toimijoiden kanssa mahdollisen ilmastonmuutokseen varautumiseen ja sopeutumiseen tähtäävän kehittämishankkeen tarpeista sekä sitouttaa yhteistyökumppanit mukaan.

Tulos: Hankkeen aikana käytiin keskusteluja kehittämishankkeen tarpeesta seuraavien tahojen kanssa:

- Keuruun kaupunki; ylin johto, tekninen toimi, maankäyttö-, ympäristö- ja matkailutoimialat
- Multian kunta; ylin johto, tekninen toimi, ympäristötoimiala
- Keuruun Kisailijat Ry
- Jyväskylän yliopisto: Biotieteet
- JAMK: Luonnonvarainstituutti, Hyvinvointiyksikkö
- Gradia
- TAMK, Liiketalous
- Kehittämissyhtiö Witas Oy
- SSYP Kehitys Oy
- Doerz Oy
- Telaketju-hanke
- Hankkeen tarvekartoitukseen ja metallibarometrin kyselyyn osallistuneet yritykset, 73 kpl (Lista yrityksissä on loppuraportin liitteenä; ei julkinen)

Kehittämishankkeiden ja muiden hankkeiden valmisteluun etenivät seuraavat, yllä mainittujen tahojen kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta suunnitellut hankkeet:

1. **Multian vetovoimatekijät ja kiertotalous (Muki) -hanke.** Hankkeen tavoitteena on luoda uusi, työllisyyttä parantava toimintamalli Multian kunnan kierrätyskeskustoiminnalle, nostaa Multian vetovoimatekijöitä esille ja tiedottaa niistä sekä kehittää digitaalisia kiertotalouden ratkaisuja. Keski-Suomen liitto myönsi tälle hankkeelle rahoituksen kesäkuussa 2020. Hanke käynnistyy 1.9.2020 ja kestää 30.4.2021 saakka.
2. **Laadunhallinta yritysten menestyksen tukena -aktivointihanke (LATU).** Hankkeen tarkoituksena on selvittää Keuruun seutukunnan pienten yritysten laadunhallinnan ja laatuosaamisen tasoa ja aktivoida yrityksiä laadun ja laatuosaamisen kehittämiseen. Toimiva laadunhallinta luo hyvän pohjan kestävän kehityksen mukaiselle, ilmastomyönteiselle toiminnalle. Laadunhallinnan kehittämistoimenpiteenä voi olla esimerkiksi ympäristölaatujärjestelmän käyttöönotto. Vesuri-ryhmä on puoltanut hanketta kesäkuussa 2020. Keski-Suomen ELY-keskus myönsi tälle hankkeelle rahoituksen 24.7.2020. Hanke käynnistyy 1.8.2020 ja kestää 31.12.2020 saakka. Hanke käynnistyi omalla riskillä 1.7.2020.
3. **Elinvoimainen kasvu Keuruun seutukunnalla (EKSS) -hanke.** Hankkeen tavoitteena on mm. vahvistaa alueen työllisyyttä, auttaa yrityksiä koronakriisistä selviämiseen sekä kehittää palvelujen ja tuotteiden myyntiä. **Ilmastomuutos – Keuruun seutukunnan tulevaisuus (Ilman muuta) -hanke** osallistui hankkeen suunnitteluun suunnittelemalla siihen osion paikallisen jakamistalouden kehittämiseksi. Jakamistalouden malleja kehittämällä voidaan lisätä mm. matkailun paikallista palvelutarjontaa ja sitä kautta vähentää tarvetta ulkomaan matkailulle. Keski-Suomen Liitto myönsi hankkeelle rahoituksen huhtikuussa 2020.
4. **Yrittämisen ja työnteon uudet kanavat (YTY) -hanke.** Hankkeen tavoitteena on luoda uusi etätyö- ja rekrymalli tiedotus- ja toteutusmalleineen Keulink Oy:n ja Witas Oy:n toiminta-alueille. Koronaepidemian myötä muodostunut työn tekemisen ”uusi normaali” on etätyö eri muodoissaan. Koska etätyöllä on myös merkittävä vaikutus liikenteen päästöihin, lähdettiin **Ilmastomuutos – Keuruun seutukunnan tulevaisuus (Ilman muuta) -hankkeessa** valmistelemaan hanketta yhteistyössä Kehittämissyhtiö Witas Oy:n kanssa. Hankkeelle haetaan rahoitusta Keski-Suomen ELY-keskukselta syyskuussa 2020.

Idea-asteelle jääneet kehittämishankeaihiot:

- Rullahiittoreitin rakentaminen Keuruun talviurheilukeskuksen yhteyteen ilmastonmuutoksen myötä pidentyneiden lumettomien kausien käyttöasteen lisäämiseksi. Todettiin, että ollakseen tarkoituksenmukainen, reitti vaatisi miljoonainvestoinnin. Keskusteluissa tällaisen investoinnin toteutuminen todettiin epärealistiseksi.
- Raideliikenteen kehittäminen välillä Keuruu-Jyväskylä. Todettiin, että samanaikaisesti käynnissä oleva Keski-Suomen liikennejärjestelmätyö on oikea foorumi raideliikenteen edistämiseen, eikä erillisellä paikallisella hankkeella ole tällä hetkellä realistisia mahdollisuuksia vaikuttaa asiaan.

Muut hankkeen aikana käynnistetyt projektit

Hankkeen aikana nousi esiin tarve selvittää poistotekstiilien kiertotalouden tilannetta ja liiketoimintaedellytyksiä Keuruun seudulla. Hanke teetti TAMK:in Liiketalouden opiskelijalla ja tekstiilialan yrittäjällä Hanne Paanasella projektityön otsikolla ”*Ilmastonmuutos – Keuruun seutukunnan tulevaisuus -hanke, Poistotekstiilien kierrätys selvitys*”. Selvitys toimii pohjana mm. Muki-hankkeen toteutukselle antaen tarvittavaa pohjatietoa ja toteuttamiskelpoisia ideoita toimenpiteiksi, joilla voidaan edistää tekstiilien kiertotaloutta Keuruun seudulla.

4.2.Toteutus

Hankkeella oli projektipäällikkö, joka teki tiivistä yhteistyötä Kehittämissyhtiö Keulink Oy:n henkilökunnan, kehittämissyhtiön muiden hankkeiden (kuten esim. *Teknologiatoiminnan aktivointihanke, Puualan aktivointihanke sekä Elinvoimainen kasvu Keuruun seutukunnalla (EKSS) -hanke*), Keuruun kaupungin, Multian kunnan, alueen naapurikuntien, kehittämissyhtiöiden ja oppilaitosten kanssa. Kehittämissyhtiön suunnittelijan työpanosta käytettiin erityisesti uusien hankkeiden valmistelussa ja rahoitushauissa sekä hankkeen ohjauksessa.

c) Toimenpiteet

Hankehakemuksen mukaan hankkeen toimenpiteiksi on määritelty:

- Hanke kokoaa yhteen Keuruun seutukunnan yrityksiä/toimijoita ja selvittää niiden halua lähteä mukaan yritysryhmähankkeeseen, joka lähtee kehittämään yrityksen / toimijan palvelutarjonnasta kasvumahdollisuuksia; huomioon otetaan erityisesti ilmastonmuutoksen ja kestävän kehityksen mukanaan tuomat seikat.
- Hanke selvittää yrityskartoituksella yhteisiä markkinoinnillisia puutteita, osaamisvajaita, markkinoinnissa ja myynnissä tarvittavia kehittämissosioita sekä muita mahdollisia esiin nousevia kehittämissosioita sekä yhteistyön mahdollisuuksia ja nostaa esiin erityisesti ilmastonmuutoksen ja kestävän kehityksen mukanaan tuomat vaatimukset ja haasteet.
- Selvitetään paikallisten yritysten halukkuutta uusien tuotteiden kehittämiseen kuitenkin huomioiden erityisesti kestävän kehityksen periaatteet.
- Hanke selvittää, löytyykö olemassa olevilta yrityksiltä tuotteita tai palveluita, joita voi tarjota laajemminkin huomioiden erityisesti kestävä kehitys ja ilmastonmuutos. Löytyykö tästä jopa vientimahdollisuuksia?
- Hanke selvittää, löytyykö yritys- ja toimijaverkosto, jonka tahtotila on lähteä yhdessä kehittämään palvelukonseptiaan niin, että alueen mahdollisuus vastata ilmastonmuutoksen mukanaan tuomiin haasteisiin paranee.
- Aktivointihanke tukee yritysten, toimijoiden sekä erillisten teemaverkostojen syntymistä Keuruun seutukunnalle ja lähialueille niin, että hankkeen tuotoksena syntyy yritysryhmähankesuunnitelma liitteineen.

Yritysryhmähankesuunnitelmaa laadittaessa kiinnitetään erityistä huomiota kestävän kehityksen vaatimuksiin ja valmiuteen kohdata ilmastonmuutos.

Toteutuneet toimenpiteet:

1. Yritysten tarvekartoitukset 20 alueen yritykseen. Yrityksissä haastateltiin yhteensä 25 henkilöä, joista 7 oli naisia. Lisäksi hanke toteutti seudullisen metallibarometrin haastattelukierroksen haastatellen sen tiimoilta yhteensä 53 yritystä Keuruun, Multian ja Petäjaveden alueelta. Näiden kartoitusten ja keskustelujen avulla koostettiin tarpeita yritysryhmä- ja kehittämishankkeiden suunnittelun pohjaksi ja ohjattiin yrityksiä myös muiden neuvontapalveluiden ja tukimuotojen piiriin.

Tulos: Yrityskartoitus tuotti tietoa yrityksissä olevista tuotekehitys- ja vientimahdollisuuksista, halukkuudesta kehittää uusia ilmastomyönteisiä tuotteita ja palveluita, yhteistyötarpeista ja osaamisvajeista sekä markkinoinnissa että muilla liiketoiminnan osaamisalueilla. Tarpeiden pohjalta saatiin koottua hankeaihoita, joista osa eteni valmistelu- ja toteutusvaiheeseen (ks. luku 4.1.).

Yrityskartoitusta vaikeutti koronaepidemia, eikä kaikkia potentiaalisia osallistujia tavoitettu. Lähinnä kartoittamatta jäi matkailualan yrityksiä, joiden osalta kuitenkin on toteutunut tai toteutumassa muita hankkeita (esim. *Verkkokaupan kehittäminen-, Tahdon- ja EKSS -hankkeet*), jotka vastaavat osaltaan myös ilmastonmuutoksen aiheuttamiin haasteisiin.

Tarvekartoituksessa nousi esiin mm. seuraavia, ilmastonmuutokseen liittyviä kehittämisalueita:

- Tuotekehitysosaaminen
- Tuote- ja palveluinnovaatioiden kaupallistamisosaaminen
- Teknologioiden testaaminen, erityisesti uusiutuva energia
- Yhteisten tuoteperheiden ja brändin kehittäminen kumppaniyritysten kanssa
- Resurssitehokkuuden parantaminen, erityisesti kiertotalous
- Logistiikan tehostaminen
- Viestintä- ja markkinointiosaaminen, erityisesti digitaalinen
- Kestävä liiketoiminta ja sen osaaminen

Muita esiin nousseita liiketoimintaosaamiseen liittyviä kehittämistarpeita olivat mm.:

- Asiakkuuksien kehittäminen ja hallinta
- Laadunhallinta
- Verkostoituminen ja kansainvälistyminen
- Työhyvinvointi ja yrittäjän jaksaminen

2. Yritysryhmähankkeiden valmistelu. Hankkeessa valmisteltiin kahta yritysryhmähanketta sekä tuotettiin hankeaihoita (ks. luku 4.1.).

Tulos: Hankkeessa saatiin valmisteltua hakuvalmiuteen *KIDE-Kierrätystekstiilistä designiksi -hanke*. Hankkeen haku viivästyi koronaepidemiasta johtuvista syistä (ks. luku 4.1.). Muiden hankkeiden osalta valmistelu ei edennyt, koska mm. koronaepidemia aiheutti epävarmuutta ja yrittäjiä hakeutui yrittäjien työmarkkinatuen piiriin.

3. Kehittämishankkeen valmistelu. Hankkeen aikana käytiin keskusteluja eri yhteistyötahojen kanssa kehittämishankkeiden valmistelemiseksi ja käynnistämiseksi.

Tulos: Hankkeessa saatiin käynnistettyä kolme kehittämis-/aktivointihanketta sekä valmisteltua hakuvalmiuteen yksi hanke (ks. luku 4.1.).

4. Ilmastonmuutoksesta, ilmastoteoista ja hankkeen toimenpiteistä tiedottaminen. Tarvekartoituksiin tavoiteltiin yrityksiä sähköpostin ja soiton yhdistelmällä. Sähköposteja lähetettiin yhteensä 40 yritykseen.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER
Vesuri-ryhmä

KEULINK

Hankkeen aikana tehdyistä yrityskartoituksista laadittiin Kehittämisyhtiö Keulink Oy:n Facebook-sivulle yrityskohtaisia artikkeleita, joissa nostettiin esiin yrityksissä jo tehtyä ilmastotyötä, niissä olevia kehittämistarpeita, sekä yritysten halukkuutta tehdä yhteistyötä.

Hankkeen tilaisuuksista tiedotettiin laajasti Keulinkin Facebook-sivulla sekä Keuruun kaupungin, Multian kunnan ja lähiseudun kuntien ja kehittämissyhtiöiden verkkosivujen tapahtumaosioissa ja Facebook-sivuilla. Lisäksi hanke liittyi JAMK:in hallinnoimalle Biobord Platform -alustalle, jossa tiedotettiin hankkeen tilaisuuksista ja julkaistiin etsintäkuulutus yhteistyöstä kiinnostuneiden energia-alan yritysten löytämiseksi.

Hankkeen aikana kokeiltiin myös kaupallisena yhteistyönä julkaistavaa artikkelia Suur-Keuruu -lehdessä ja lehden verkkopalvelussa. Artikkelista tiedotettiin Keulinkin Facebook-sivulla ja erillinen vastauslinkki julkaistiin Keulinkin verkkosivuilla sekä lähetettiin Keulinkin uutiskirjeen postituslistan vastaanottajille. Artikkelin yhteydessä julistettiin kilpailu ilmastotekojen sekä ilmastoystävällisten tuotteiden ja palveluiden löytämiseksi. Artikkelin myötä löytyneistä ilmastoteoista julkaistiin esittelyt Keulinkin Facebook-sivuilla.

Hanketta esiteltiin Keski-Suomen Maaseutu -verkkosivustolla ja samalla nostettiin esiin Suur-Keuruun kilpailussa esiin nousseita ilmastotekoja.

Hanke toteutti myös tiedotuskampanjan Suur-Keuruu -lehdessä ja Petäjavesi-lehdessä yhdessä Teknologiateollisuuden aktivointihankkeen kanssa. Molemmissa lehdissä julkaistiin tiedote, jolla pyrittiin aktivoimaan energia-alan toimijoita yritysryhmähanketta varten.

Hankkeesta laadittiin ja lähetettiin yksi lehdistötiedote.

Tulos: Tarvekartoitusten sopimiseen toimivin tapa näytti olevan alustavan sähköpostin lähettäminen ja sen jälkeen parin päivän sisällä tehty soitto. 40 lähetetystä sähköpostista ja tehdystä soitosta 26 johti tapaamiseen tai puhelinhaastatteluun, ja 20 varsinaisen tarvekartoituksen tekemiseen. Verrattuna esimerkiksi sähköpostitse lähetettäviin sähköisiin kyselyihin, joihin vastaa yleensä 10-30% vastaanottajista, toimintatapa tuotti hyvää tulosta.

Yrityskohtaiset Facebook-julkaisut tavoittivat hankkeen toteutusaikana yhteensä 15324 lukijaa, muut Facebook-julkaisut 2885 lukijaa.

Kaupallisena yhteistyönä tehty artikkeli luettiin Suur-Keuruun verkkopalvelussa 488 kertaa, mikä on Suur-Keuruun palautteen mukaan keskimääräistä parempi tulos. Kyselyyn vastasi 6 lukijaa. Aihe siis kiinnosti lukijoita, mutta kyselyn tulokset jäivät heikoiksi. Syynä tähän on todennäköisesti ollut arvontapalkintojen matala rahallinen arvo (25€), jolloin kysely ei ole noussut vastaavien kyselyjen ja arvontojen massasta erityisen mielenkiinnon kohteeksi. Kysely tuotti kuitenkin tietoa neljästä ilmastoteosta, joita hyödynnettiin kannustavina esimerkkeinä Kehittämisyhtiö Keulink Oy:n Facebook-sivulla. Arvontapalkinnon kustansi Kehittämisyhtiö Keulink Oy.

Biobord Platform -palvelussa tehty kumppanihakua tuotti vain yhden kiinnostuneen yrityksen, mutta johti neuvotteluihin UPEAT! -hankkeeseen osallistumisesta. Osoittautui kuitenkin, että yrityksen kotipaikan sijainti Jyväskylän kaupunkialueella nousi esteeksi hankkeeseen osallistumiselle.

KIDE-hankkeen tiedotus yhdessä yritysten keskinäisen verkostoitumisen kanssa tuotti hyvin tulosta ja viestinnällä tavoitettiin riittävä määrä yrityksiä yritysryhmän aikaan saamiseksi. Tässä yhteydessä todettiin myös se, että yritysryhmä vaatii yleensä syntyäkseen yhden aktiivisen ja hyvin verkostoituneen yrittäjän, joka pystyy kannustamaan mukaan omia yhteistyökumppaneitaan.

Hankkeen alussa lähetetty lehdistötiedote ja yhteydenotot paikallislehtiin sekä mainoskampanjat Suur-Keuruu -lehdessä ja Petäjavesi-lehdessä eivät tuottaneet tulosta.

5. Aktivointitilaisuudet. Hankkeen aikana toteutettiin kaksi aktivointitilaisuutta *KIDE-Kierrätystekstiilistä designiksi -hankkeen* käynnistämiseksi. Tilaisuudet järjestettiin Hotelli Viikinhovissa Keuruulla 27.2.2020 ja Villakamarissa Petäjäviedellä 12.3.2020. Lisäksi valmisteltiin aktivointitilaisuus yhdessä *Teknologiaeollisuuden aktivointihankkeen* kanssa *UPEAT!- Uusiutuva paikallinen energia aluetaloudessa -hankkeen* käynnistämiseksi, mutta se peruuntui koronaepidemian myötä.

Tulos: KIDE-hankkeen tilaisuudet saatiin järjestettyä ja niihin osallistui yhteensä 13 henkilöä (2 henkilöä osallistui molempiin tilaisuuksiin), joista 9 naisia. Tilaisuudet johtivat yritysten sitoutumiseen ja hankkeen valmisteluun. UPEAT!-hankkeen osalta koronaepidemian vuoksi asetetut kokoontumisrajoitukset iskivät juuri sillä viikolla, kun tilaisuus oli sovittu järjestettäväksi. Tilaisuutta ei pystytty järjestämään, eivätkä yritykset saada tarvittavia alustajia kokoon verkon välityksellä järjestettävää tilaisuutta varten tuottaneet tulosta ennen *Teknologiaeollisuuden aktivointihankkeen* päättymistä. Yrittäjien sitouttamiseksi tehtiin paljon tilaisuutta korvaavaa työtä puhelimitse ja sähköpostitse.

6. Ilmastoystävällisten tuotteiden ja palvelujen luettelon kerääminen ja julkaiseminen Suur-Keuruu -lehden kyselyn perusteella. Kyselyssä lukijoita pyydettiin antamaan vinkkejä Keuruun seudulla valmistettavista tai myynnissä olevista ilmastomyönteisistä tuotteista ja palveluista. Luettelo oli tarkoitus julkaista Kehittämisyhtiö Keulink Oy:n verkkosivuilla.

Tulos: Koska kysely tuotti heikosti vastauksia, riittävää määrää vinkkejä tuotteista ja palveluista ei saatu. Luettelon perustaminen ja siihen pääseminen vaatii julkaisijalta jonkinlaista suodattamista ja tarkistamista. Luettelon perustaminen esimerkiksi sillä ajatuksella, että kuka tahansa voisi käydä merkitsemässä sinne haluamiaan tuotteita, ei ole tarkoituksenmukaiseksi. Tämä toimenpide jäi tuloksettomaksi.

d) Aikataulu

Hankkeen toteutusaika oli 1.12.2019-31.8.2020. Hankkeen projektipäällikkö aloitti tehtävässään 7.1.2020 ja työskenteli 31.8.2020 saakka, josta ajasta heinä-elokuun 50% työpanoksella.

e) Resurssit

Hankkeella oli palkattu projektipäällikkö ja Kehittämisyhtiö Keulink Oy:n suunnittelija osallistui hankkeen toteutukseen. Hanke teki myös runsaasti yhteistyötä *Teknologiaeollisuuden aktivointihankkeen* kanssa.

f) toteutuksen organisaatio

Hankkeen hallinnoijana oli Kehittämisyhtiö Keulink Oy.

g) kustannukset ja rahoitus

Hankkeen hyväksytyt kokonaiskustannukset olivat 43 550,80 euroa. Hanke rahoitettiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014 – 2020 –ohjelmasta Vesuri ryhmän rahoittamana paikallisena ja alueellisena 100 % hankkeena.

h) raportointi ja seuranta

Hankkeessa laadittiin loppuraportti yhteistyössä projektipäällikön ja Keulinkin suunnittelijan kanssa. Hankkeen selvitykset jäävät hallinnoijan käytettäväksi.

Hankkeen toimenpiteitä tullaan jatkamaan Kehittämisyhtiö Keulink Oy:n toimesta siinä vaiheessa, kun se on tarkoituksenmukaista. Hankkeen myötä käynnistyneet uudet hankkeet jatkavat *Ilmastomuutos-Keuruun seutukunnan tulevaisuus (Ilman muuta)* -hankkeen aloittamaa ilmastotyötä.

i) toteutusoletuksat ja riskit

Hankkeen valmisteluvaiheessa tiedostettiin kaksi riskiä. Riskit ilmenivät ja toteutuivat seuraavasti:

- 1. Asiantuntemuksen riittämättömyys hankkeen läpiviemiseen.** Tähän pyrittiin vastaamaan rekrytoimalla projektipäällikkö, jolla on ymmärrystä teollisen tuotannon vaatimuksista, idearikkautta, määrätietoisuutta, koordinaatio-, yhteistyö- ja venymiskykyä. Henkilön valinnassa kiinnitettiin myös huomiota siihen, että hänen asiantuntemuksensa erityisesti ilmastonmuutokseen vaikuttaviin seikkoihin on hyvä. Hankkeeseen saatiin palkattua projektipäällikkö, jolla oli riittävästi näitä ominaisuuksia. Riski ei toteutunut.
- 2. Mahdollisesti yrityskentässä oleva tiedon puute ja kielteinen suhtautuminen, "ilmastonmuutosdenialismi",** joka estäisi yrityksiä osallistumasta hankkeeseen. Tähän pyrittiin vastaamaan tehokkaalla viestinnällä. Hankkeen aikana ilmeni kuitenkin, että lähes kaikki yritykset, joihin oltiin yhteydessä, suhtautuivat ilmastonmuutokseen tosiasiana ja kokivat sen ehkäisemiseksi tehtävät toimenpiteet tärkeiksi. Riski ei toteutunut.

Hankkeen aikana ilmenneet, ennakoimattomat riskit:

- 1. Koronaepidemia.** Hankkeen suunnittelu- ja käynnistysvaiheessa maailmalla ei ollut mitään tietoa edessä olevasta koronaepidemiasta. Koronaepidemian vuoksi jouduttiin yhdessä *Teknolohiateollisuuden aktivointihankkeen* kanssa suunniteltu aktivointitilaisuus perumaan, ja osa suunnitelluista paikan päällä tehtävistä yritysten tarvekartoituksista jäi tekemättä. Näiden toimenpiteiden jäädessä toteutumatta saatiin aktivointia kuitenkin tehtyä puhelimitse ja sähköpostitse. Koronaepidemia vaikutti myös siten, että jo valmistellun KIDE-hankkeen hankehaku lykkääntyi kesästä 2020 vuoden 2021 alkuun.

Korona nosti esiin myös uusia mahdollisuuksia, ja sen myötä "uudeksi normaaliksi" muodostunut etätö osoittautui toimivaksi tavaksi hoitaa useimpia hankkeen työtehtäviä. Samalla kehittyi osaaminen mm. Teams -palaverien järjestämiseen. Tämä on osaltaan vaikuttanut myönteisesti hankkeen tavoitteiden toteutumiseen mm. vähentämällä turhaa henkilöautoliikennettä ja sen päästöjä.
- 2. Hankemuodoista ja rahoitusehdoista aiheutuva riski.** Hankkeen päätavoitteena oli yhden yritysryhmähankkeen valmistelu. Hankkeen aikana osoittautui, että paikalliset yritykset ovat hyvin laajasti verkostoituneita ja luontaiset yhteistyökumppanit ovat sekä sijaintinsa että kokonsa puolesta monesti sellaisia, että niitä ei voida ottaa mukaan yritysryhmähankkeiden edunsaajiksi. Tällöin yritysryhmän koostaminen ohjautuu helposti keinotekoiseen ja "pakotettuun" suuntaan, eikä yrittäjien kiinnostus osallistua hankkeeseen ole tällöin välttämättä riittävä. Tämä riski realisoitui erityisesti UPEAT!-hankkeen osalta. KIDE-hankkeen verkosto saatiin kokoon laajentamalla hankkeen maantieteellistä toteutusalueutta koko Keski-Suomen kattavaksi.

4.3. Yhteistyökumppanit

Hanke on tehnyt tiivistä yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa:

- Keuruun kaupunki; ylin johto, tekninen toimi, maankäyttö-, ympäristö- ja matkailutoimialat; kehittämishankkeiden tarvekartoitukset
- Multian kunta; ylin johto, tekninen toimi, ympäristötoimiala; kehittämishankkeiden tarvekartoitukset
- Keuruun kaupungin, Multian kunnan, Petäjaveden kunnan, Uuraisten kunnan, Äänekosken kaupungin, Saarijärven kaupungin, Toivakan kunnan, Laukaan kunnan ja Muuramen kunnan viestintähenkilöt; hankkeen toimenpiteistä viestiminen
- Keuruun Kisailijat Ry; rullahiihtorata-hankkeen tarvekartoitus
- Jyväskylän yliopisto: Biotieteet; kaalikääryleen jalanjäljen laskentaan sopivan henkilön etsiminen
- JAMK: Luonnonvarainstituutti, Hyvinvointiyksikkö; kaalikääryleen jalanjäljen laskentaan sopivan henkilön etsiminen
- Gradia; KIDE-hankkeen valmistelu
- TAMK, Liiketalous; poistotekstiiliselvitys, opiskelijan ohjaus
- Kehittämissyhtiö Witas Oy; YTY-hankkeen suunnittelu
- SSYP Kehitys Oy; hankkeen toimenpiteistä viestiminen, Biobord-yhteistyö
- Doerz Oy; Jakamistalouden hankeideointi
- Telaketju-hanke; KIDE-hankkeen valmistelu
- Hankkeen tarvekartoitukseen ja metallibarometriin osallistuneet yritykset; yritysten tarvekartoitus
- KIDE-yritysryhmään osallistuvat yritykset Petäjäviedeltä ja Laukaasta; KIDE-hankkeen valmistelu
- Suomen Tekstiili ja Muoti ry; KIDE-hankkeen valmistelu
- Vesuri ryhmä; hankeideoiden kommentointi
- Jyväsräihi ry; KIDE-hankkeen valmistelu, hankkeesta viestiminen
- Tarjouskilpailuihin osallistuneet yritykset; KIDE-hankkeen valmistelu

4.4. Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen onnistumiset:

Hankkeessa koettiin monia onnistumisia ja kokonaisuutena hankkeen tavoitteiden voinee katsoa toteutuneet. Keskeisiä onnistumisia olivat:

1. *KIDE-Kierrätystekstiilistä designiksi -hankkeen* valmistelu. Huolimatta koronaepidemian asettamista rajoitteista ja yritysten tukikelpoisuudessa tapahtuneista tilapäisistä muutoksista, yritykset aktivoituivat ja sitoutuivat vahvasti hankkeeseen ja hanke saatiin valmisteltua hakuvalmiuteen. Yritykset ovat edelleen sitoutuneita hankkeeseen ja valmiita hakemaan hanketta heti, kun koronaan liittyvät rajoitukset sen sallivat.
2. Useiden, myönteisiin rahoituspäätöksiin johtaneiden kehittämishankkeiden valmistelu. Valmisteltuja hankkeita olivat:
 - *Multian vetovoimatekijät ja kiertotalous (Muki) -hanke* (rahoitettu)
 - *Laadunhallinta yritysten menestyksen tukena -aktivointihanke (LATU)* (rahoitettu)
 - *Elinvoimainen kasvu Keuruun seutukunnalla (EKSS) -hanke, jakamistalousosio* (rahoitettu)
 - *Yrittämisen ja työnteon uudet kanavat (YTY) -hanke* (valmistelussa)

Kaikki valmistellut hankkeet tukevat osaltaan ilmastotyötä.

3. Poistotekstiilien kierrätyspalvelus. TAMK:in opiskelija ja tekstiilialan yrittäjä Hanne Paanasen hankkeelle tekemä selvitys antaa erinomaista pohjatietoa poistotekstiilien kiertotalouden kehittämisedellytyksistä Keuruun seudulla, sekä käyttökelpoisia kehittämisideoita, joita voidaan hyödyntää esim. syyskuussa 2020 käynnistyvässä *Multian vetovoimatekijät ja kiertotalous (Muki) -hankkeessa*
4. Yritysten tarvekartoitusten yhteydessä laaditut Facebook-julkaisut, jotka ovat tavoittaneet hankkeen aikana yli 18 000 lukijaa ovat edistäneet ilmastotiedon jakamista.
5. Hanke ja sen tuloksena syntyneet jatkohankkeet tulevat mm. vähentämään turhaa ajoneuvoliikennettä, edistämään yritysten kestävyys- ja laatuosaamista sekä edistämään konkreettisesti kiertotalouden ja paikallisen palvelutarjonnan kehittymistä alueella.

Hankkeen epäonnistumiset:

Kaikki hankkeen tavoitteet eivät toteutuneet hankkeen aikana toivotulla tavalla. Toteutumatta tai heikosti toteutuneiksi jäivät seuraavat toimenpiteet:

1. *UPEAT!-Uusiutuva paikallinen energia aluetaloudessa -hankkeen* toteutumatta jääminen. Tässä olivat vaikuttamassa vahvasti koronaepidemian aiheuttamat kokoontumisrajoitukset, yritysten kokemus epävarmuus sekä kohdassa ”toteutusoletukset ja riskit” mainitut muut tekijät.
2. Paikalliseen printtimediaan perustuva näkyvyys viestimissä; lehdistötiedotteiden ja mainoskampanjan tehottomuus. Perinteisen printtimedian asema viestintäkentässä lienee heikkenemässä entisestään ja ainakin suhteellisen kalliiden lehti-ilmoitusten käyttöä hankkeiden tiedotuskanavana kannattanee jatkossa harkita kriittisesti.
3. ”Ilmianna ilmastoteko” -kilpailun niukat vastaukset mielenkiintoa herättäneestä tausta-artikkelista huolimatta. Tässäkin lienee kyse kovasta kilpailusta ihmisten mielenkiinnosta. Onnistuakseen tällainen kilpailu tarvitsisi todennäköisesti arvokkaat palkinnot tai laajemman kampanjoinnin aiheesta.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Hankkeessa nousi esiin teemoja, joiden edistämiseksi tarvitaan jatkotoimia. Jo rahoituksen saaneissa ja käynnistysvaiheessa olevissa hankkeissa tullaan edistämään niitä asioita, jotka ovat keskeisiä ilmastonmuutoksen torjunnassa, siihen sopeutumisessa ja sen tuomien uusien liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämisessä.

Eniten potentiaalia näyttäisi olevan paikallisen metsäenergian tehokkaammassa hyödyntämisessä, uusiutuvan energian teknologioiden edelleen kehittämisessä ja kaupallistamisessa sekä tekstiilien kiertotalouden kehittämisessä. Myös lähimatkailemista ja siihen liittyvissä paikallisissa palveluissa on paljon mahdollisuuksia ilmastonmuutoksen torjunnan näkökulmasta.

Jatkotoimissa tulisi panostaa ainakin seuraaviin asioihin:

- Puunkorjuun sivuvirtojen hyödyntäminen energiataloudessa

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER
Vesuri-ryhmä

- Lämmön ja sähkön tuotannon sivuvirtojen hyödyntäminen energiataloudessa
- Energia-alan paikallisen osaamisen tunnetuksi tekeminen ja uusien kumppanuuksien ja yhteistyöverkostojen rakentaminen
- Tekstiilien kiertotalouden paikallisten ja markkinaehtoisesti toimivien ratkaisujen löytäminen
- Lähimatkailupalvelujen kehittäminen
- Jakamistalouden ja pienimuotoisen paikallisen palvelutarjonnan kehittäminen
- Yritysten laatu- ja kestävyysosaamisen kehittäminen
- Yritysten innovaatio- ja kaupallistamistoiminnan osaamisen kehittäminen
- Etätyön ja muiden liikkumistarvetta vähentävien työn tekemisen ratkaisujen kehittäminen

14

6. Allekirjoittajat ja päiväys

Keuruulla 31. elokuuta 2020

Kehittämissyhtiö Keulink Oy
Ilmastonmuutos – Keuruun seutukunnan tulevaisuus
(Ilman muuta) -hanke

Kehittämissyhtiö Keulink Oy

Reijo Himanen
projektipäällikkö

Ritva Pohjoisvirta
suunnittelija

LIITEET:

Yritysluettelo (Ei julkinen)

Suur-Keuruun viestintäkampanjan kopio